

A.A.RƏCƏBOVA

e-mail: aytan.rajabova@gmail.com

: <https://orcid.org/0009-0004-4458-2329>

Azərbaycan Dillər Universiteti

(Bakı şəh., R.Behbudov küç., 134)

10.62021/0026-0028.2025.2.079

MÜASİR İNGİLİS DİLİNDƏ “VƏTƏNPƏRVƏRLİK” KONSEPTİNİN LEKSİK İFADƏ VASİTƏLƏRİ

Xülasə. Müasir ingilis dilində “vətənpərvərlik” konseptinin leksik ifadə vasitələri baxımından tədqiqi xüsusi maraq doğurur.

*Qeyd edək ki, **konsept** özü mürəkkəb anlayış hesab edilməkdədir. Belə ki, o şüurumuzda formalaşaraq, hiş olunur. Daha sonra isə müəyyən vasitələrlə, məsələn, dil və qeyri-dil vasitələri ilə representasiya edilir. Buradan da belə bir nəticə hasil olunur ki, konsepti yalnız təzahür formalarında dəyərləndirmək mümkün olur. Diskurs konseptin realizasiya vasitəsidir. Belə olduqda mətn, kontekst kimi anlayışlar diqqət çəkir. Bu zaman biz mətnlə, onun representasiyasının mümkün olduğu kontekstlə maraqlanmağa başlayırıq. Qeyd etməliyik ki, “vətənpərvərlik” konseptinin təqdimatında xüsusi rol leksik vahidlərə məxsusdur. Belə ki, epitetlər, metaforalar, metonimiyalar, şüarlar, sinonimlər, antonimlər və s. diqqəti cəlb etmək və emosional təsir vasitəsi kimi güclü rola malikdirlər.*

Açar sözlər: vətənpərvərlik, diskurs, konsept, dil, representasiya

Araşdırdığımız mövzu “Vətənpərvərlik” konsepti ilə bağlı olduğundan burada sözügedən məsələ ilə bağlı bəzi detallara aydınlıq gətirəcəyik.

Onu da xüsusilə vurğulamalıyıq ki, konseptə çoxlu mikrokonseptlər daxildir. Məhz bu aspektdən yanaşdıqda adını qeyd etdiyimiz konseptdə də mikrokonseptlər diqqət mərkəzində olur ki, bunlar barədə tədqiqat boyunca məlumat verməkdə davam edəcəyik. Onların özləri də daha kiçik tərkib hissələrə bölünməklə aspektləri formalaşdırırlar. Aspektlər isə öz növbəsində seqmentlərə, seqmentlər isə elementlərə ayrılırlar.

Beləliklə, ardıcıl şəkildə mikrokonsept, aspekt, seqment, element diskursda, yazılı materiallara gəlincə isə mətn və kontekstdə realizə olunurlar.

Nəticə etibarilə, hər hansı konsept haqqında bəhs edərkən, mütləq şəkildə onun müxtəlif formalı representasiyalarını özündə ehtiva edən diskurslara müraciət etmək məqsədəuyğun hesab edilir.

Ümumiyyətlə, adıgedən konseptdən bəhs edərkən, onun mənə tutumuna nəzər salmalıyıq. Bu zaman torpaq, xalq, azadlıq və s. kimi anlayışlar şüurumuzda baş qaldırmağa başlayır.

Bundan əlavə, öz vətəninə, xalqını sevmək, ona etibarını nümayiş etdirmək, ölkənin rifahı naminə çalışmaq bilavasitə vətənpərvərliyi təcəssüm etdirən keyfiyyətlərdən hesab edilməkdədir.

Məhz bu baxımdan vətənpərvərliyin əsas konseptinə öz yaşadığın vətəninə qarşı xüsusi məhəbbət hissinin olması, vətən uğrunda hər şeyə hazır olmaq, onun müdafiəsinə qalxmaq və s. kimi məsələlər daxildir.

Tədqiqatlarda vətənpərvər insanların xüsusiyyətlərinə aşağıdakıları aid edirlər:

- qanunlara hörmətlə yanaşır;
- cəmiyyətə hörmətlə yanaşır;
- öz vətəndaşlıq borcunu yerinə yetirə bilir;

- digərlərinin hüquqlarına hörmət bəsləyir;
- ölkəsini sevir;
- haqq və ədalət keşikçisidir;
- tolerantdır;
- dəqiqdir;
- cəsarətli, mərd, mətanətli, şücaətlidir.

Beləliklə, bir çox mətnlərdə vətənpərvərlik keyfiyyətləri ilə bağlı məsələlərlə rastlaşırıq. Qeyd edək ki, “vətənpərvərlik” konseptinin leksik vasitələrlə ifadəsi dilçilik məsələləri baxımından xüsusi əhəmiyyət daşımaqdadır.

Xüsusilə, leksik səviyyədə nitqlərdə çoxlu təkrarlanan açar sözlərin müşahidə edilməsi maraq doğurur.

Onları təqdim edirik: authority, citizens, country, courage, dignity, economy, faith, family, fathers, freedom, God, government, greatness, health, history, home, justice, labor, laws, leadership, liberty, mankind, patriotism, peace, people, prosperity, public, responsibility, security, service, society, spirit, state, welfare, wisdom və s.

Bunların böyük əksəriyyəti sosial əhəmiyyət kəsb edən sözlərdir. Bu sözlər danışanın dünyagörüşünün xüsusiyyətlərini açmağa və başa düşməyə kömək edir.

Qeyd edildiyi kimi, məhz leksika dünyanın model orientrini başa düşməyə imkan verir [5, s. 267].

Semantik struktura müəyyən epoxalarda, sözlər vasitəsilə nitqdə verballaşan konkret cəmiyyət üçün aktual olan konseptlər daxil olur.

Qeyd edək ki, vətən anlayışının kökündə insan yaradılışı dayanır. İnsanın məskunlaşdığı, boya-başa çatdığı yer vətən torpağıdır.

Məsələni məhz bu aspektdən araşdırdıqda leksik vasitələr sözügedən konseptin təqdimatını həyata keçirir. Məsələn, *people* sözünün özü vətən konseptini aydın şəkildə təqdim edir.

Bundan əlavə, deyktik elementlərin özləri də çox güclü vasitə olaraq, diqqət çəkir. Bu baxımdan “vətənpərvərlik” konsepti də leksik sistemdə maraqlı məqamlar nümayiş etdirir.

Məlumdur ki, leksik vahidlər dildə struktur-semantik baxımdan konseptin tiplərini əmələ gətirir. Eyni zamanda bu istiqamətdə leksik semantikasını üzə çıxarmağa imkan verir. Bunlar da öz növbəsində tarixi və mədəni anlamda Azərbaycan və ingilis dillərində anlaşılır.

“Vətənpərvərlik” konseptindən danışarkən yuxarıda bəhs etdiyimiz kimi, təkrarları qeyd etmək yerinə düşərdi. Belə ki, təkrarlar mənanın formalaşmasına bilavasitə təsir göstərən faktlar sırasında yer almaqdadır. Məsələyə bu prizmadan yanaşdıqda onların mətnyaratmadakı rolu danılmazdır. Ən əsası isə koqnitiv funksiyanın həyata keçirilməsində mühüm əhəmiyyətə malikdirlər.

Qeyd edək ki, “vətənpərvərlik” konseptinin ifadə vasitələrində asosiativ əlaqə formalaşdırılmalıdır. Bu əlaqə də məhz sözügedən konseptin verballaşmasının bir yolu kimi dəyərləndirilə bilər.

Yuxarıda qeyd etdik ki, bu vahidlər təqdimatlar zamanı güclü vasitə olaraq çıxış edir.

Bununla yanaşı, marker rolunu həyata keçirərək, müsbət konnotasiya kimi nitqi nikbin emosional rənglərlə zənginləşdirir və bəzəyirlər. Bu da mütləq şəkildə təsirlərlə səciyyələnir.

Ən başlıcası, vətən sevgisi, vətən sevdası, vətən qeyrəti və namusu, aid olduğu mədəni dəyərlər, onun mədəniyyəti adıgedən konseptin xüsusiyyətlərini qabarıq şəkildə özündə əks etdirməkdədir.

Bu münasibətlə Azad Məmmədov və Misgər Məmmədov qeyd edirlər: “Aydındır ki, insanlar ideologiyani sosial həyatda əldə edir və o, intuitiv olaraq, biliyə çevrilir. Eyni zamanda, hər hansı bir diskurs tipi və janrında mədəniyyət amilinin rolu da çox mühümdür. Əgər mədəniyyəti də cəmiyyətdə mənimsənilmiş bilik kimi qəbul etsək, bu zaman diskursla bilik arasındakı münasibətlərin tətbiqi ön plana çıxır. Bu münasibətlər isə son onillikdə formalaşan diskursa sosio-koqnitiv yanaşma çərçivəsində nəzərdən keçirilir” [3, s.48].

Mətnlərdə açar sözlərin mətn boyunca dəfələrlə, amma ardıcıl deyil, müəyyən fasilələrlə təkrarlanmasına rast gəlirik.

Təkrarların məqsədyönlü şəkildə əvvəldə və sonda verilməsi də diqqətdən qaçmır. Dinləyicilərinin idrakı və onunla bağlı olan hiss və emosiyaları hərəkətə gətirmək üçün digər üslubi fiqurlara da müraciət olunmaqdadır.

Monoloji nitqin dialoq şəklində verilməsi, dinləyicinin daxildəki fəallığı ritorik suallar və sual-cavab gedişi və ya təhkiyə sualının yaranmasına vəsilə olur.

Təkrar intensional komponent qisminə mətn ötürücüsünün nitq mədəniyyətindən bir-başa asılıdır, dinləyiciyə məlumat ötürmək, onun davranışına təsir etmək, emosional və nitq reaksiyasını stimullaşdırmaqdan ibarətdir. Məhz bu aspektdən yanaşdıqda dil müxtəlif səviyələr üzrə obrazlılığa və emosionallığa malikdir. Obrazlılıq isə bədii üslubun əsas şərti hesab edilməkdədir.

Obrazlılığın, eləcə də emosionallığın müxtəlif səviyələr üzrə göstəriciləri mövcuddur:

1. Fonetik
2. Leksik
3. Qrammatik

Ən geniş yayılmış nitq fiqurlarından biri də yuxarıda qeyd etdik ki, təkrarlardır.

Neyrolinqvisik proqramlaşdırma baxımından yanaşdıqda ritorik fiqur kimi xəyali təsəvvürlərin təkrarlanması beyindəxili hüceyrələrdə yeni məlumatları möhkəmləndirir.

Siyasi təcrübədə də ritorik təkrarlar dinləyicinin şüurunda ideyanın yerləşməsində koqnitiv hazırlıq kimi dəyərləndirilir.

Tədqiqatlar sübut edir ki, təkrar ideyaya doğruluq və dəqiqlik görünüşü bəxş edir. Hər hansı bir ideyanın dinləyicinin şüurunda əksini tapması üçün söz formasında onu bir neçə dəfə təkrar etməklə dinləyicidə daha inandırıcı obraz formalaşdırmaq olar.

Ümumiyyətlə, nitqin bəlağətli və diskursun inandırıcı formada təqdimatında ritorik vasitələr mühüm əhəmiyyət kəsb edirlər. Dinləyicilərin koqnitiv prosesinə, onlarda müsbət daxili resursların formalaşdırılması üçün ritorik vasitələrin nitqdə effektivə nətiqlik sənəti ilə məşğul olanlar xüsusi diqqət ayırmışlar.

A.Məmmədov və M.Məmmədov yazırlar: “Beləliklə, şəxs və cins konseptlərinin diskursda əvəzliliklər və isimlər kimi linqvistik representasiyalarının təkrarı həmin konseptlərə verilən dəyər kimi nəzərdən keçirilə bilər. Lakin bu dəyərə münasibətin psixologiyası situasiyada gerçəkləşməsə, təkrarın məqsədi bəlli olmaz [3, s. 82].

Qeyd edək ki, zaman-zaman ölkələr və xalqlar arasındakı vətən, torpaq uğrunda müharibələr, vətənin işğalçılardan azad olunması məhz bu konseptin məzmun xəttini özündə əks etdirir.

Omonimlərin işlənməsi də ictimai-siyasi diskurslarda, siyasi-ideoloji termin yaradıcılığında özünün ən yüksək nöqtəsində olaraq, çoxmənalılıq əsas götürərək manipulyasiyanın ən dərin və gizli məqamlarını, daxili laylarını üzə çıxarır.

Siyasi diskursda eyni fonetik quruluşa malik söz yalnız qarşılıqlı semantik mənaları ifadə etməklə qalmır, eyni zamanda tamamilə uzaq və fərqli anlamlarda işlədilir.

Omonimlərlə bağlı deyilənləri icimai-siyasi anlaşma sahəsi ilə əlaqəli olan müstəqillik, azadlıq, sülh, bərabərlik, suverenlik, inqilab, birlik, həmrəylik, müasirlik, demokratiya, qloballaşma, insan hüquqları, azad iqtisadiyyat, dövlətçilik, sabitlik, seçki və s. dil-ifadə versiyalarında aydın görmək olar.

Siyasi və linqvistik təcrübə təsdiq edir ki, müvafiq söz-işarələr çox hallarda öz ilkin-etimoloji mənalarında, konvensiyaya rəğmən əsas – siqnikativ anlamda işlənmir, bunların arxasında bir-birindən tamamilə fərqli, çox uzaq fenomenoloji keyfiyyətlər nəzərdə tutulur.

Deyksislər də yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, adıgedən mövzuda vacib rola malikdirlər. Belə ki, burada şəxs əvəzlilikləri sosial münasibətlərdə indikatorlar rolunda çıxış edirlər.

Akad. K. Abdullayev yazır: “Komponentlərin tekstdaxili əlaqələrinin güclü ifadə vasitəsi kimi deyktik elementlər çıxış edir. Bu deyktik elementlər işarələrin bir-birinə və kommunikasiya aktının digər üzvlərinə olan münasibətini yaradan işarəedici funksiyaya malikdirlər” [1, s. 237].

Şüarlar andiçmə nitqlərinin müxtəlif mərhələlərində mühüm rola malikdirlər. Belə ki, mətnin semantik məna keyfiyyəti, mənalılığı, qısa və lakonik olması burada vacib şərtlərdən hesab olunur.

Bundan əlavə, səslənmənin səmərəliliyi də burada əsas amillərdən hesab edilməkdədir. Bu mənada “vətənpərvərlik” konseptinin məcaz dili ilə ifadəsində də şüarlar böyük rola malikdirlər. Burada qısa şəkildə təqdim edilmiş sözlər vasitəsilə təntənənin gücü nəzərə cərpdirilir.

Onu da vurğulayaq ki, sinonimlər, antonimlər və s. hər biri vasitələr olaraq, sözügedən konseptin ifadəsində mühüm əhəmiyyət kəsb etməkdədirlər. Belə ki, sinonimlərdən bəhs edərkən onların tekstdaxili sinonimik olaraq, eyni ümumi semantik keyfiyyəti paylaşıqları aydın olur. Məsələn, torpaq, xalq anlayışları olaraq, sinonimik cərgədə eyni semantik mənanı paylaşırlar.

Beləliklə, bu da mətni lazımsız təkrarlardan qoruyur. Eyni zamanda mətnə variativlik, rəngarənglik bəxş edir. Digər linqvistik vasitələr sırasına antonimləri də əlavə etmək düzgün olardı. Belə ki, onlar mətndə təzadların yaranmasına xidmət göstərirlər. A. Məmmədov yazır: “Mətnin səciyyələndirilməsi üçün, həmçinin bu və yaxud digər mətn vahidinin daha sonra nə baş verəcəyi və yaxud bu və ya digər müddəanın açılması, təsvir olunması, təfəsilatı ilə araşdırılması haqqında mətnqəbuledicisinin nə dərəcədə xəbərdarlıq edə biləcəyi də əhəmiyyət kəsb edir. Bu zaman mətnə kataforik əlaqə, yəni struktur vahidlər arasında əvvəlki formanın məzmununun sonrakı formalardan birində açılan və yaxud konkretləşdirilən proses ilə səciyyələndirilən əlaqə tipi müşahidə olunur [4, s. 44].

Onu da qeyd etmək ki, burada koheziya vasitələrinin rolu danılmazdır. Koheziyanın konsepti semantikdir, yəni bu mətnə daxili məna münasibətlərinə aid edilir. Koheziya diskursda bəzi elementlərin interpretasiyası olduqda meydan çıxır. Bu elementlər bir-birindən asılı olurlar.

Dil vahidlərinin konkret situasiya ilə uyğunlaşdırılması bütün dil daşıyıcılarına xas olan cəhətlərdəndir. Çünki söyləmi və ümumilikdə, mətnin konkret kontekstual mənası fərdi biliklərdən, kommunikanın emosiya və assosiasiyalarından asılıdır. Bu hər kəs üçün eyni səviyyə üzrə qərarlaşmır.

Yeri gəlmişkən qeyd etmək ki, koheziya qrammatik, semantik və leksik vasitələrlə əlaqə forması hesab edilir. Bu formalar özü-özlüyündə mətnin ayrı-ayrı hissələrini bir-biri ilə bağlayır.

Prof. Əfqan Abdullayev yazır: “Bu göstərici nitq zəncirində sintaqmatik əlaqələrin olmasını nəzərdə tutur: cümlə daxilində, eləcə də cümlə hədudları xaricində sözlər, söz birləşmələri arasında, yəni həmin elementlərin leksik və qrammatik cəhətdən uzlaşmasını nəzərdə tutur [2, s. 177].

Tədqiqatçılar da koheziyanın müxtəlif növlərinin adlarını edirlər. İ. Qalperin koheziyanın qrammatik, məntiqi, assosiativ obrazlı, kompozisiya-struktur, üslubi və ritm düzəldici növlərindən bəhs edir [6, s. 78].

Eyni zamanda, formal və semantik növləri də buraya əlavə edirlər. Dilçilik ədəbiyyatlarında koheziyanın əlavə olaraq, müxtəlif növləri haqqında da bəhs edilir:

- sintaktik (müxtəlif sintaktik təkrarlar, sual cümlələri, anafora və katafora daxil edilir),
- leksik (sinonim və antonim sözlər daxil edilir),
- dayaq sözlər (müəllifin kommunikativ istəyinin olduğunu nəzərdə tutan semantik yaxud məzmun, tematik və mətnin kompozisiya-janr vəhdəti, üslubi vasitələrin mətn vəhdəti və bütün mətn çərçivəsində istifadəsi).

Qeyd etdik ki, mətn daxilində koheziya vasitələrinin rolu danılmazdır. Koheziyanın konsepti semantikdir, yəni bu mətnə daxili məna münasibətlərinə aid edilir. Koheziya diskursda bəzi elementlərin interpretasiyası olduqda meydan çıxır. Bu elementlər bir-birindən asılı olurlar.

Yeri gəlmişkən, üç cür istinad vardır:

- 1) şəxsi;
- 2) işarəvi;
- 3) müqayisəli.

Birincidə şəxs vasitəsilə situasiya, ikincidə yerləşmə, üçüncüdə isə oxşarlıqlar nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, mövzu razılaşdırıldıqdan sonra əgər dinləyənə nəşə aydın olursa bu zaman danışana dinləyən tərəfindən müəyyən siqnallar göndərilir. Bu o zamana qədər davam edir ki, proses bir neçə mərhələni geridə qoyur (turn) və topikal koherentlik əldə edir.

Tanınmış dilçi Ə.Abdullayev koherentlik haqqında isə bunları qeyd edir: “Mətn həm daxili, həm də xarici quruluşa malikdir. Sonuncunun elementləri dil vahidləri olmayıb, bu vahidlərin aktivləşdirdiyi, fəallaşdırdığı ümumi anlayışlar-konseptlərdir. Konseptlər kiçik məna hissəciklərinin “hörlülməsindən” yaranır. Burda əsas şərt həmin hörgünü təşkil edən hissəciklərin də uzlaşmasıdır. Yəni mətn koherent olmalıdır, başqa sözlə, mətn daxilində məna əlaqələri olmalıdır [2, s.178].

Diskursun xüsusiyyətlərini tədqiq edərkən biz interaksiyaçıların onu necə konseptuallaşdırdığının şahid oluruq.

Beləliklə, kiçik bir hissədə diskursun interaksiyaçıları üçün koherent olduğunu anlamağa çalışırıq.

Tekstual və diskursiv koherentlik sosio-koqnitiv anlama kimi mətn və diskursları, onların yaradıcılarını, adresat və dinləyiciləri, digər mədəniyyətlərə məxsus nümayəndələri bir araya toplayır.

Mətnin bütün elementləri kontekst daxilində bir-biri ilə əlaqə yaradır və bir-birini determinasiya edir. Bu əks determinasiya zamanı yaranan nəticə adi söz və metaforaların qarşılıqlı əlaqəsindən xeyli fərqlənir.

Kontekstin mətnlə əlaqəsi məsələsi uzun müddət tədqiqatçıların diqqət mərkəzində olmuşdur. Məsələn, R.Uodak kontekstin dörd tipindən bəhs edir. Onların mətnin, janrın və nəhayət diskursun yaranma səbəblərinə və dəyişməsinə güclü təsir etdiyini göstərir [8, s.38].

Onları aşağıdakı kimi təsnifləndirir:

- sözləmlər,
- mətnlər,
- janrlar
- diskurslar arasında mətnlərarası və diskurslararası münasibətlər;
- ekstralingvistik, sosial, sosioloji tiplər;
- mətn və qurumların tarixi, arxeologiyası;
- situasiyaya bağlı spesifik kontekstin instutisional çərçivələri [8, s.38].

T.van Dayk konteksti insanlardan və onların düşüncəsindən, yəni mental modellərdən asılı olan kommunikativ situasiya kimi nəzərdən keçirir [7, s. 4].

Eyni zamanda T. van Dayk kontekstin modeli üçün aşağıdakı kateqoriyaları müəyyən edir:

- zaman, məkan, yer;
- ətraf mühitin sintezi;
- iştirakçılar (siz və başqaları);
- kommunikatorlar (iştirakın strukturu);
- sosial rollar və tipləri;
- üzvlük və ya müstəqillik, sərbəstlik;
- iştirakçılar arasındakı münasibətlər (üstünlük, dostluq);
- paylaşılan və sosial əhəmiyyəti olan bilik və etibar, niyyətlər və məqsədlər;
- kommunikativ və digər fəaliyyətlər, hadisələr [7, s.74].

İşin elmi nəticəsi. Sözügedən tədqiqat işində “vətənpərvərlik” konsepti ilə bağlı vacib məqamlara aydınlıq gətirilir, ümumiləşdirmələr aparılır, mövcud elmi-nəzəri müddəalar təhlillər fonunda nəzərdən keçirilir.

İşin elmi yeniliyi. Məqalənin elmi yeniliyi onun müəyyən nümunələr əsasında təhlil edilməsi, araşdırmalara cəlb edilməsi ilə bağlıdır.

Bundan əlavə, leksik vasitələr fonunda adıgedən konseptin ifadə vasitələri ilə bağlı izahatlar təqdim edilir, müqayisələr aparılır.

İşin tətbiqi əhəmiyyəti. Araşdırmaya cəlb edilən mövzu dilçilik məsələləri baxımından, tədqiqat işlərinin yazılmasında, ingilis dilinin tədrisi ilə bağlı faydalı ola bilər.

Ədəbiyyat

1. Abdullayev, K. Azərbaycan dili sintaksisinin nəzəri problemləri / K.Abdullayev, – Bakı: Maarif, – 1999, – 281 s.
2. Abdullayev, Ə.Ə. Aktual üzvlənmə, mətn və diskurs / Ə.Ə.Abdullayev, – Bakı: Zərdabi LTD MMC, – 2011, – 272 s.
3. Məmmədov, A. Diskurs tədqiqi / A.Məmmədov, M.Məmmədov. – Bakı: – 2016, – 111 s.
4. Məmmədov, A. Mətn yaradılmasında formal əlaqə vasitələrinin sistemi (Müqayisəli təhlil təcrübəsi) / A.Məmmədov, – Bakı: FZM-2001, – 144 s.
5. Ахманова, О.С. Словарь лингвистических терминов. Изд. 4-е, стереотипное / О.С.Ахманова, – М.: Ком Книга, – 2007. – 576 с.
6. Гальперин, И.Р. Текст как объект лингвистического исследования / И.Р. Гальперин, – М.: – 1981, – 138 с.
7. Dijk Teun A. van. Discourse and context. A Socio-cognitive Approach. – Cambridge: Cambridge University Press, – 2008, – 456 p.
8. Wodak, R. The Discourse of Politics in action. Politics as Usual / R.Wodak, – London: Palgrave Macmillan, – 2009, – 234 p.

A.A.Rajabova

The lexical devices of the expressions of concept of “Patriotism” in modern English

Summary

The investigation of lexical devices used to express the concept of 'patriotism' is interesting and relevant in modern English. We should emphasize that a concept is a complex notion in itself.

Once formulated, it is preserved in our minds. Then, it is represented by means of linguistic and non-linguistic devices. In summary, it should be noted that a concept can be viewed as a form of reflection.

Discourse is the primary means by which the concept is realized.

At this point, we are interested in text, context which is able to make representations.

We should note that the lexical devices have a great role in the representations of the concept of “patriotism”.

The epithets, metaphors, metonymy, slogans, synonyms, antonyms etc. have a powerful role in attracting attention and creating emotional influence.

Key words: patriotism, discourse, concept, language, representation

A.A.Раджабова

Лексические выражения концепта «патриотизм» в современном английском языке

Резюме

Особый интерес представляет исследование понятия «патриотизм» в современном английском языке с точки зрения лексических средств выражения. Следует обратить внимание на то, что само понятие *концепт* считается сложным.

Таким образом, оно формируется и сохраняется в нашем сознании, а затем представляется с помощью языковых и неязыковых средств. В результате можно сказать, что оценить понятие возможно только через его проявления.

Дискурс – это средство реализации концепта.

В данном случае выделяются такие понятия, как текст и контекст. Нас начинает интересовать именно текст и контекст, в которых возможно его представление.

Следует отметить, что особая роль в репрезентации концепта «патриотизм» принадлежит лексическим единицам.

Так, эпитеты, метафоры, метонимии, лозунги, синонимы, антонимы и т. д. играют важную роль как средство привлечения внимания и эмоционального воздействия.

Ключевые слова: патриотизм, дискурс, концепт, язык, репрезентация

Rəyçi: f.f.d. S.A.Həsənova

Redaksiyaya daxil olub: 14.04.2025